

Зміст

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ. Загальні результати	2
2. Результати діяльності індустрії управління активами ІСІ	3
2.1. Кількість КУА та ІСІ	3
2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ	5
2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ	7
2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ	8
2.5. Інвестори ІСІ	11
2.6. Структура активів ІСІ	13
2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування	17
3. Резюме	18

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ.

Загальні результати

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

За 2-й квартал 2023 року загальна кількість **КУА** зменшилася на п'ять, до **294**, хоча у цей період на ринок вийшла одна нова компанія.

Адміністратори недержавних пенсійних фондів (АНПФ)

Кількість **АНПФ** на кінець червня 2023 року не змінилася: **18**. Серед них, як і раніше, було 6 компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У квітні-червні 2023 року було **zareestrovano 7 нових ІСІ**. Усі вони були венчурними корпоративними фондами.

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів**, несуттєво скоротилася і на 30.06.2023 становила **1764** (-11 фондів, або -0.6%).

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 30.06.2023, за даними отриманої звітності, дорівнювала **54** (без урахування корпоративного фонду НБУ). Активами НПФ управляла 31 КУА.

В **адмініструванні** 17-ти АНПФ-членів УАІБ на кінець червня 2023 року, як і раніше, перебували **57 НПФ**: 47 відкритих, 4 корпоративних та 6 професійних.

Страхові компанії (СК)

Кількість **страхових компаній (СК), що передали свої активи в управління КУА**, за перше півріччя 2023 року не змінилася: у червні одна КУА надавала такі послуги **одній** СК.

Активи в управлінні та ВЧА

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів, на кінець червня 2023 року дорівнювали **571 955 млн грн**, за даними звітів фондів (+3.6% за 2-й квартал, +6.9% з початку року).¹ За останні два роки, з червня 2021-го, активи сформованих ІСІ збільшилися на 22.2%.

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ за 2-й квартал 2023 року зросла на 5.7%, до **456 580 млн грн**, що було зумовлено як нарощенням активів існуючими раніше фондами, так і появою та стрімким ростом низки нових, попри загальне зменшення кількості (звітів) фондів за цей період (-0.4%). Із початку року ВЧА ІСІ додала 10.7%.

Рух капіталу у відкритих ІСІ у 2-му кварталі 2023 року залишався негативним: **-2.5 млн грн** у вигляді чистого відтоку (однак у травні – чистий притік). Річний чистий відтік продовжував посилюватися: -39.0 млн грн на кінець червня.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у квітні-червні зросли на 0.7%, а з початку 2023 року – на 3.7%². Станом на 30.06.2023 вони сягнули **2 456 млн грн**.

НПФ в адмініструванні членів УАІБ (незмінні 57 фондів) на кінець червня 2023 року мали **2 552 млн грн** активів (+4.6% за 2-й квартал, +7.8% з початку року).

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА у квітні-червні 2023 року додали 14.0%, а за перше півріччя – 19.8%. Усього одна СК і далі залишалася з активами, переданими в управління КУА. Станом на 30.06.2023 ці активи дорівнювали майже **169 млн грн**.

¹ Кількість звітів діючих ІСІ за 2022 рік (станом на 31.12.2022), зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що суттєво вплинуло на динаміку ВЧА (у т.ч. на її знак/напрямок: зменшення кількості звітів було відносно більшим у порівнянні зі скороченням активів).

² Активи НПФ станом на 31.12.2022 та 31.03.2023 – уточнено за даними звітів 55-ти фондів із 57 НПФ в управлінні та адмініструванні загалом.

2. Результати діяльності індустрії управління активами ІСІ

2.1. Кількість КУА та ІСІ

У 2-му кварталі 2023 року, на тлі повномасштабної військової агресії росії в Україні, з активізацією бойових дій на півдні та сході країни, вітчизняна галузь управління активами інституційних інвесторів у цілому зберігала стійкість, хоча її кількісні показники загалом дещо зменшилися.

Кількість діючих **компаній з управління активами** у квітні-червні зменшилася на п'ять (-1.7%), до **294** на 30.06.2023 (рис. 1). Із початку 2023 року компаній поменшало на шість. Водночас, за 2-й квартал на ринок вийшла одна нова КУА, а за перше півріччя 2023 – три.

Компаній, що мали фонди в управлінні та подали звіти про свою діяльність за 2-й квартал 2023 року, було 262. Вони управляли від одного до 73-х фондів, а майже 99% таких компаній управляли принаймні одним венчурним ІСІ.

Упродовж 2-го кварталу 2023 року було **zareєстровано 7 нових ІСІ** (за перше півріччя – 10). Усі вони були венчурними корпоративними фондами, тобто одразу після реєстрації були визнані такими, що відбулися (досягли нормативу мінімального обсягу активів).

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів** («визнаних»), у квітні-червні 2023 року, після зростання за попередній квартал, несуттєво скоротилася і на 30.06.2023 становила **1764** (-11 фондів, або -0.6%). Із них 1647 (понад 93%, як і раніше) були венчурними ІСІ. Приріст за перше півріччя становив 22 фонди, або 1.3%

Загалом, у 2-му кварталі 2023 року нормативу досягли 8 ІСІ (з початку року – 12), 7 із них – венчурні КІФ, один – венчурний ПІФ.

З урахуванням фондів, що вийшли з ринку за 2-й квартал, кількість сформованих діючих фондів серед венчурних КІФ на кінець червня 2023 року не змінилася (з початку року – зросла на 26, +2.8%) – 970, а венчурних ПІФ – зменшилася на 11, або 1.6% (за півроку – на 6, або -0.9% (табл. 1). Врешті, венчурні КІФ становили 55% усіх сформованих ІСІ (після 54.6% у березні та 54.2% на початку року). Частка ж венчурних фондів у цілому залишалася незмінною впродовж півроку – 93.4% (рис. 2). Станом на 30.06.2023 венчурних ІСІ всього було 1647 (-0.7% за 2-й квартал, +1.2% за перше півріччя).

Рис. 1. Динаміка кількості КУА та ІСІ у 2-му кв. 2021-23 рр.

Кількість ІСІ, які ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, тобто пайових фондів, у червні 2023 року становила 48, або 2.6% від усіх ІСІ в управлінні (у березні – 2.7%). Таким чином, за 2-й квартал 2023 року галузь ІСІ дещо звужилася, але за перше півріччя – розширилася – переважно за

рахунок нових венчурних КІФ, тоді як серед ПІФ кількість фондів, що закривалися, переважала кількість новостворених.

У процесі ліквідації, за даними УАІБ, у червні 2023 року загалом залишалися або розпочали його 83 фонди (4.7% від усіх визнаних ІСІ, після 4.6% у березні

та 4.4% на початку року). Серед них були: один відкритий, чотири інтервальних і два закритих диверсифікованих ПФ, п'ять закритих

недиверсифікованих ПФ і три таких же КІФ, 66 венчурних ПФ та два КІФ.

Таблиця 1. Динаміка кількості ІСІ, що досягли нормативів, за типами, видами та правовими формами, у 2-му кв. 2021-23 рр.

Дата / Період	Всього	ПІФ*									КІФ*		
		ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	ЗВ*	ЗН*	ЗК*	ЗВ*
30.06.2021	1560	7	10	14	4	3	20	1	3	703	57	5	733
31.12.2022	1742	7	10	15	4	2	19	1	6	683	45	6	944
31.03.2023	1775	7	10	15	4	2	20	1	8	688	44	6	970
30.06.2023	1764	7	10	15	4	2	20	1	8	677	44	6	970
Зміна за 2-й квартал 2023 року	-11	0	0	0	0	0	0	0	0	-11	0	0	0
	-0.6%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-1.6%	0.0%	0.0%	0.0%
Зміна з початку 2023 року	22	0	0	0	0	0	1	0	2	-6	-1	0	26
	1.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.3%	0.0%	33.3%	-0.9%	-2.2%	0.0%	2.8%
Зміна за 2 роки	204	0	0	1	0	-1	0	0	5	-26	-13	1	237
	13.1%	0.0%	0.0%	7.1%	0.0%	-33.3%	0.0%	0.0%	166.7%	-3.7%	-22.8%	20.0%	32.3%

* ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВС – відкриті спеціалізовані, ІД – інтервальні диверсифіковані, ІС – інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗН – закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗС – закриті спеціалізовані, ЗК – закриті кваліфікаційні, ЗВ – закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.

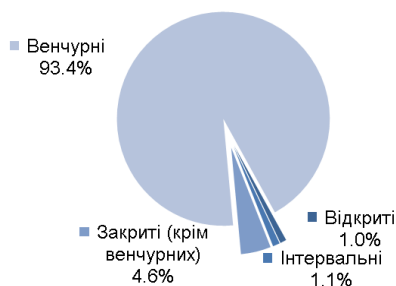

Рис. 2. ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на 30.06.2023 р.

ІСІ з публічним розміщенням на кінець червня 2023 року було 75 (табл. 2).

Кількість КУА, що управляють ІСІ з публічним розміщенням, у 2-му кварталі не змінилася: 30.

Рис. 3. ІСІ з публічною емісією станом на 30.06.2023 р.

Таблиця 2. Динаміка кількості ІСІ з публічним розміщенням у 2-му кв. 2021-23 рр.

Дата / Період	Всього	Відкриті			Інтервальні			Закриті				
		Д*	С*	Всього	Д*	С*	Всього	Д*	Н*	С*	К*	Всього
30.06.2021	78	7	10	17	13	4	17	3	37	1	3	44
31.12.2022	77	7	10	17	15	4	19	1	36	1	1	41
31.03.2023	76	7	10	17	14	4	18	2	35	1	1	41
30.06.2023	75	7	10	17	14	4	18	2	34	1	1	40
Зміна за 2-й квартал 2023 року	-1	0	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	-1
	-1.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-2.9%	0.0%	0.0%	-2.4%
Зміна з початку 2023 року	-2	0	0	0	-1	0	-1	1	-2	0	0	-1
	-2.6%	0.0%	0.0%	0.0%	-6.7%	0.0%	-5.3%	100.0%	-5.6%	0.0%	0.0%	-2.4%
Зміна за 2 роки	-3	0	0	0	1	0	1	-1	-3	0	-2	-4
	-3.8%	0.0%	0.0%	0.0%	7.7%	0.0%	5.9%	-33.3%	-8.1%	0.0%	-66.7%	-9.1%

* Д - диверсифіковані, С - спеціалізовані, Н - недиверсифіковані, К - кваліфікаційні.

Диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією, що подали звіти за 2-й квартал 2023 року, було 30 (табл. 3, див. примітку **).

Склад фондів за класами активів³ не змінився. До фондів акцій на кінець червня було віднесено 4 ІСІ – ті ж два відкритих та два інтервальних, що й на початку 2023 року. Станом на 30.06.2023 клас фондів акцій становив 13.3% усіх диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням (рис. 4).

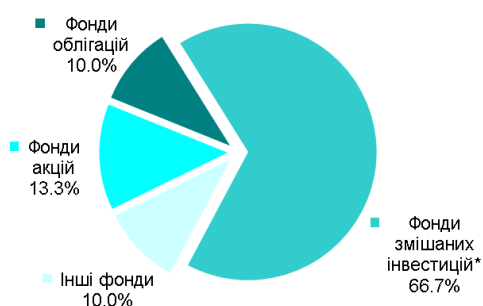

Рис. 4. Диверсифіковані ІСІ з публічною емісією за класами фондів станом на 30.06.2023 р.

Фонди облігацій у червні 2023 року включали ті ж три відкритих ІСІ, що належали до цього класу у

2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ

У Києві та столичному регіоні за квітень-червень 2023 року загальна кількість **діючих КУА** зменшилася із 212 до 207 (рис. 5). При цьому, за 2-й квартал тут було відкрито одну нову компанію.

Загалом у ТОП-5 регіонах за чисельністю КУА на 30.06.2023 було теж на п'ять компаній менше, тобто частка Києва та столичної області у регіональному розподілі зменшилася – з 70.9% у березні до 70.4% у червні. Вага Дніпра та області, за незмінної кількості КУА (21), підвищилася з 7.0% до 7.1%, зберігаючи другу позицію за часткою ринку за цим показником. Частка інших областей України, поза п'ятіркою лідерів, збільшилася з 8.7% до понад 8.8%, хоча їхня кількість залишалася рівною 26.

Кількість **ІСІ в управлінні** у Києві та області у 2-му кварталі 2023 року зменшилася на 18 (-1.3%, після -6, або -0.4% за попередній квартал), до 1321-го

попередніх кварталів. Разом вони зберігали за собою 10.0% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією.

Фонди змішаних інвестицій – незмінні 20 ІСІ – це 9 відкритих, 8 інтервальних та три закритих фонди. Цей клас упродовж першого півріччя 2023 року становив дві третини від усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням.

До «інших» фондів у червні належали ті ж самі два відкритих та один інтервальний ІСІ (10.0%).

Таблиця 3. Динаміка диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за класами фондів у 2-му кв. 2021-23 рр.

Дата / Період	Всього	Фонди акцій	Фонди облігацій	Фонди змішаних інвестицій*	Інші фонди
31.03.2021	32	1	2	26	3
31.12.2022**	30	4	3	20	3
31.03.2023**	30	4	3	20	3
30.06.2023**	30	4	3	20	3
Зміна за 2-й квартал 2023 року	0	0	0	0	0
	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Зміна з початку 2023 року	0	0	0	0	0
	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
Зміна за 2 роки	-2	3	1	-6	0
	-6.3%	300.0%	50.0%	-23.1%	0.0%

* Мають і акції, і облігації, і грошові кошти у своїх портфелях.
 ** Відсутні дані щодо двох диверсифікованих інтервальних ІСІ, один із яких належав до фондів акцій, інший – фондів облігацій станом на 30.09.2022.

фонду. Загалом же по Україні вона скоротилася на 13 (-0.7%, після +10, +0.6%). Таким чином, вага Києва та регіону за цим показником зменшилася з 73.5% до 73.1% (рис. 6). У Львові кількість діючих фондів у квітні-червні 2023 зросла на три (+2.6%, після -1.7% за 1-й квартал), до 117-ти, а вага міста та області за кількістю ІСІ – з 6.3% до 6.5%. Частка Дніпра та його регіону підвищилася з 5.9% до 6.0% в умовах появи додаткових двох ІСІ (+1.9%). При цьому частки Харкова та області, як і Івано-Франківського регіону несуттєво зросли за незмінної кількості фондів у них. У регіонах України поза ТОП-5 кількість ІСІ в 2-му кварталі та 1-му півріччі 2023 року загалом не змінилася (92), а їхня вага зросла у межах 5.1%.

У розподілі **активів ІСІ в управлінні** за регіонами частка найбільших регіонів у цілому також зменшилася у 2-му кварталі 2023 року, в продовження

³ Див. Ренкінги «ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів» та Методику ренкінгування КУА та ІСІ за результатами їхньої діяльності на сайті УАІБ: <http://www.uaib.com.ua>.

тренду попередніх кварталів. Відбувалося це за рахунок столичного регіону. Так, частка Києва скоротилася з 80.3% у березні до 79.3% у червні, в умовах зменшення активів в управлінні у столиці та регіоні на 1.7% за квартал. В інших найбільших за активами ІСІ в управлінні регіонах активи зросли: у Львові та області – на 7.3%, а їхня частка – з 5.2% до 5.6%; у Дніпрі та області – на 5.0% та з 5.4% до 5.7% відповідно; у Харкові – на 3.8%, з 4.4% до 4.6%; у Запоріжжі – на 1.8%, частка зросла у межах 1.6%.

Регіони України поза ТОП-5 збільшили сукупні активи в управлінні на 4.2% за 2-й квартал 2023 року, що підняло їхню вагу за цим показником із майже 3.1% у березні до понад 3.2% у червні. На це суттєво вплинуло, зокрема, зростання активів ІСІ в Івано-Франківську та області на 5.3% та в Одесі на 5.0%.

Таким чином, у квітні-червні 2023 року концентрація галузі управління активами ІСІ у Топ-5 областях продовжувала послаблюватися, причому цього разу – за всіма ключовими параметрами.

Рис. 5. Регіональний розподіл кількості КУА станом на 30.06.2023 р.

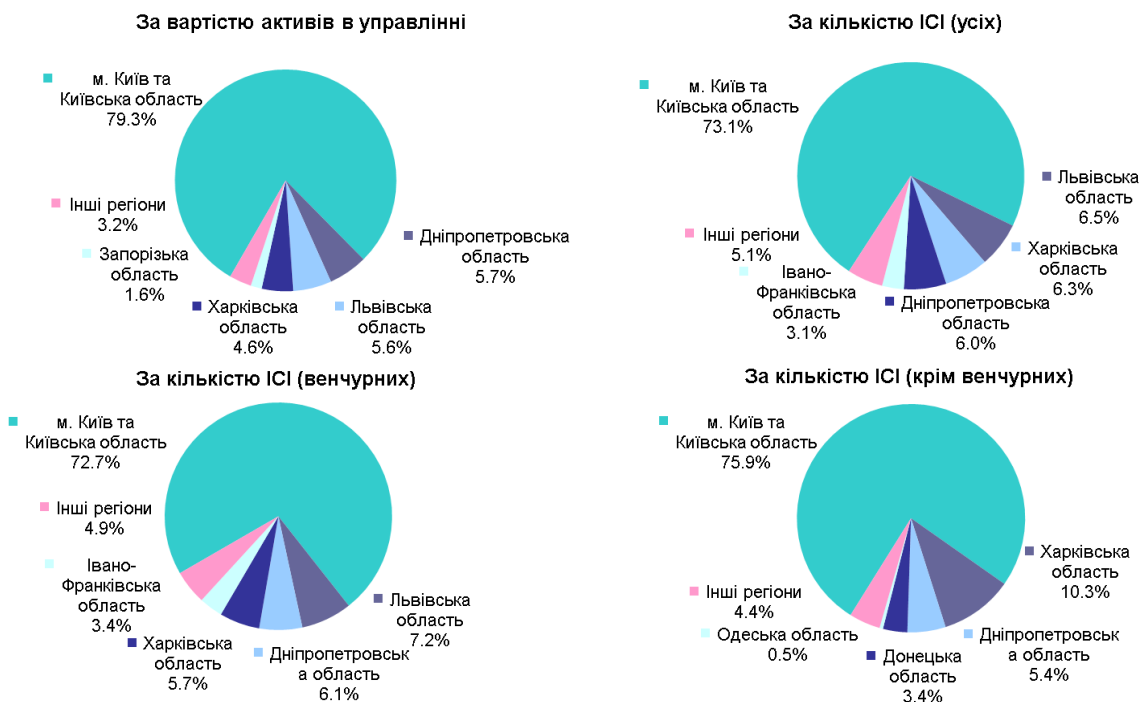

Рис. 6. Регіональний розподіл ІСІ за кількістю та вартістю їхніх активів в управлінні станом на 30.06.2023 р.

2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів (сформованих, «визнаних» ІСІ), на кінець червня 2023 року дорівнювали **571 955 млн грн**, за даними звітів фондів (рис. 7). За 2-й квартал вони зросли загалом на 3.6%, а з початку 2023 року – на 6.9%⁴. Річний приріст активів, за наявними даними, на кінець червня становив 5.7% (у березні – 2.9%). За останні два роки, включно з 16-ма місяцями повномасштабної війни РФ проти України і 6-ма місяцями зупинки регулятором діяльності та звітування фондів і профучасників у 2022 році, активи сформованих ІСІ збільшилися на 22.2%.

Зростання вартості активів сформованих ІСІ у квітні-червні 2023 року відбулося в усіх секторах фондів, окрім закритих із публічним розміщенням, але найбільшим воно було у закритих ІСІ, зокрема й венчурних. Цьому не завадило навіть зменшення кількості звітів останніх на 0.1%, у той час як активи венчурних ІСІ за 2-й квартал додали 3.7%. Станом на 30.06.2023 загальні активи сектору становили **554 061 млн грн**.

Активи незмінних 16-ти відкритих фондів вперше з 2021 року зросли – на 1.4% за 2-й квартал (після -2.3% за 1-й). Результат із початку 2023 року залишався негативним. Станом на 30.06.2023 цей сектор мав майже **145 млн грн** активів.

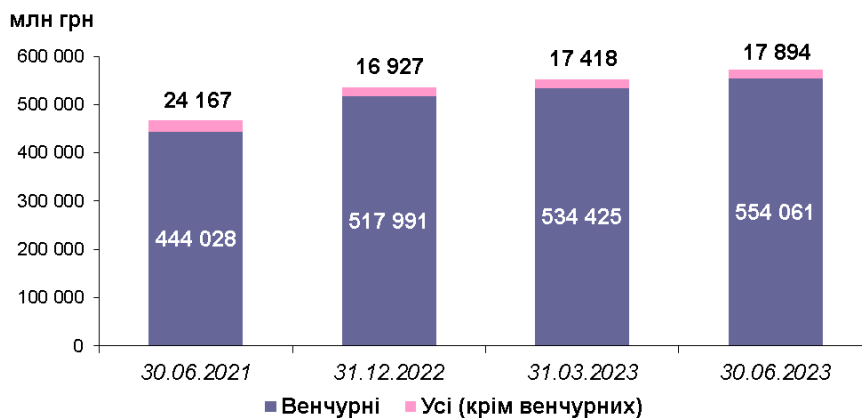

Рис. 7. Динаміка вартості активів ІСІ у 2-му кварталі 2021-23 рр.

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ за 2-й квартал 2023 року зросла на 5.7%, до **456 580 млн грн**, що було зумовлено як нарощенням активів існуючими раніше фондами, так і появою та стрімким ростом низки нових, попри загальне зменшення кількості (звітів) фондів за цей період (-0.4%). Із початку року ВЧА ІСІ додала 10.7%.

Як і для загальних активів сформованих ІСІ, зростання їхньої сукупної ВЧА відбулося в усіх секторах, окрім закритих фондів із публічним розміщенням, але найстрімкіше зросли чисті активи венчурних фондів (+5.9% за квартал). За перше півріччя цей сектор додав 10.9% ВЧА, а за два останні роки – майже третину (усі ІСІ разом – 28.6%). Чисті

активи венчурних ІСІ на кінець червня становили **439 431 млн грн**, або 96.2% сукупних чистих активів усіх фондів.

Відкриті ІСІ, серед яких кількість діючих фондів залишалася незмінною (16), додали 1.4% чистих активів за 2-й квартал, скоротивши їхню падіння з початку 2023 року до -0.9%. Із червня 2021 року вони втратили 15.2% ВЧА. Квартальне зростання сектору відбулося попри відтік капіталу, що тривав у цей період, хоч і значно послабився, а також усупереч загальному негативній динаміці фондового ринку у 2-му кварталі (за індексом УБ). Станом на 30.06.2023 чисті активи сектору становили майже **145 млн грн**.

⁴ Кількість звітів діючих ІСІ за 2022 рік (станом на 31.12.2022), зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що

суттєво вплинуло на динаміку ВЧА (у т.ч. на її знак/напрямок: зменшення кількості звітів було відносно більшим у порівнянні зі скороченням активів).

Таблиця 4. Динаміка ВЧА ІСІ у розрізі типів фондів у 2-му кварталі 2021-23 рр., млн грн

Фонди	30.06.2021	31.12.2022**	31.03.2023	30.06.2023	Зміна за 2-й квартал 2023	Зміна з початку 2023 року	Зміна з 2021 року
Відкриті	170.4	145.9	142.5	144.6	1.4%	-0.9%	-15.2%
Інтервальні	104.3	58.5	58.5	58.9	0.6%	0.5%	-43.6%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	22 848.8	16 269.7	16 784.2	16 945.2	1.0%	4.2%	-25.8%
з публічною емісією	6 064.0	4 311.4	4 327.7	4 245.7	-1.9%	-1.5%	-30.0%
з приватною емісією	16 784.8	11 958.3	12 456.6	12 699.5	2.0%	6.2%	-24.3%
Усі (крім венчурних)	23 123.5	16 474.1	16 985.3	17 148.6	1.0%	4.1%	-25.8%
Венчурні	332 049.7	396 139.6	414 831.0	439 431.2	5.9%	10.9%	32.3%
Усі (з венчурними)	355 173.2	412 613.8	431 816.2	456 579.9	5.7%	10.7%	28.6%

* Діючі ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (були визнані такими, що відбулися), перебувають в управлінні КУА та надали звітність за відповідний період (на звітну дату). ** Скориговано значення для відкритих та інтервальних фондів.

** Кількість звітів діючих ІСІ, зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що суттєво вплинуло на динаміку ВЧА (у т.ч. на її знак/напрямок: зменшення кількості звітів було відносно більшим у порівнянні зі скороченням активів). Активи НПФ - за даними звітів 51-го фонду з 57 НПФ в управлінні загалом.

Інтервальні ІСІ у квітні-червні 2023 року наростили ВЧА на 0.6% (-0.03%), попри зменшення кількості звітів фондів на два (-14.3%). Із початку року вони додали 0.5%, а за два роки сектор втратив 43.6% чистих активів.

Закриті ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних), звітів яких за 2-й квартал 2023 року було на один більше (+2.8%), ніж за 1-й, наростили 2.0% ВЧА (за півроку – 6.2%). Дворічний результат був від'ємним і поглибився до -24.3% на тлі високої бази порівняння.

Закриті ІСІ з публічним розміщенням, при зменшенні кількості звітів цих фондів за квартал на два (-6.7%), були єдиним сектором, що зазнав зниження сукупної ВЧА – на 1.9%, що призвело й до

негативного піврічного результату (-1.5%). За два роки сектор скоротився на 30.0%.

Слабше зростання ВЧА відкритих, інтервальних та закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) у порівнянні з венчурними ІСІ, а також скорочення чистих активів у закритих фондах із публічною емісією у 2-му кварталі 2023 року призвело до подальшого зменшення частки *невенчурних* ІСІ у сукупній ВЧА усіх ІСІ – із 3.93% до 3.76%. Частка відкритих ІСІ залишалася у межах 0.03% (рис. 8).

Завдяки випереджальній динаміці зростання чистих активів *венчурних* фондів на тлі інших секторів та ІСІ в цілому, їхня частка у сукупній ВЧА галузі зростала далі: із 96.1% до 96.2%.

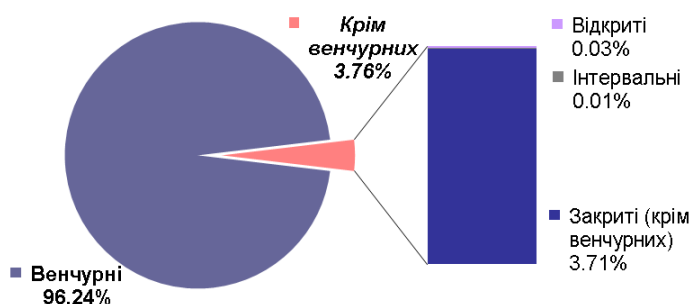

Рис. 8. Розподіл ВЧА ІСІ за типами фондів станом на 30.06.2023 р.

2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ

У квітні-червні 2023 року українські відкриті ІСІ продовжували свою діяльність на тлі воєнного стану в Україні, а проте рух капіталу відбувався слабшими темпами, ніж на початку року.

У квітні відкриті фонди втратили у вигляді чистого відтоку майже всі додаткові надходження за березень (1.3 млн грн) і хоча вже у травні вони отримали чистий притік (0.7 млн грн), червень знову позначився відтоком капіталу (-1.9 млн грн, рис. 9). При цьому щонайменше 80% щомісячного притоку/відтоку припадало на один фонд. У квітні інвесторам, що виходили з нього, вдалося зафіксувати прибуток після зростання вартості сертифікатів на тлі «технічного» стрибка ринку (за індексом УБ) наприкінці березня-на початку квітня на 47% – і перед

його провалом практично до попереднього рівня. Притік у травні припав на початок бічного тренду, що зберігався близько місяця до середини червня і передував подальшій корекції ринку. Червневий відтік переважно відбувся до неї.

Упродовж квітня-червня 2023 року рух капіталу зафіксовано у 4-6 відкритих ІСІ. Щомісяця протягом кварталу був принаймні один фонд із чистим притоком, а у травні таких фондів було чотири з шести, що мали рух капіталу.

Загалом, у 2-му кварталі рух капіталу відбувався у 7-ми фондах, із них 5 фондів мали чистий відтік, два – незначний притік. На один із них (фонд змішаних інвестицій) припало понад 90% квартального чистого відтоку із сектору.

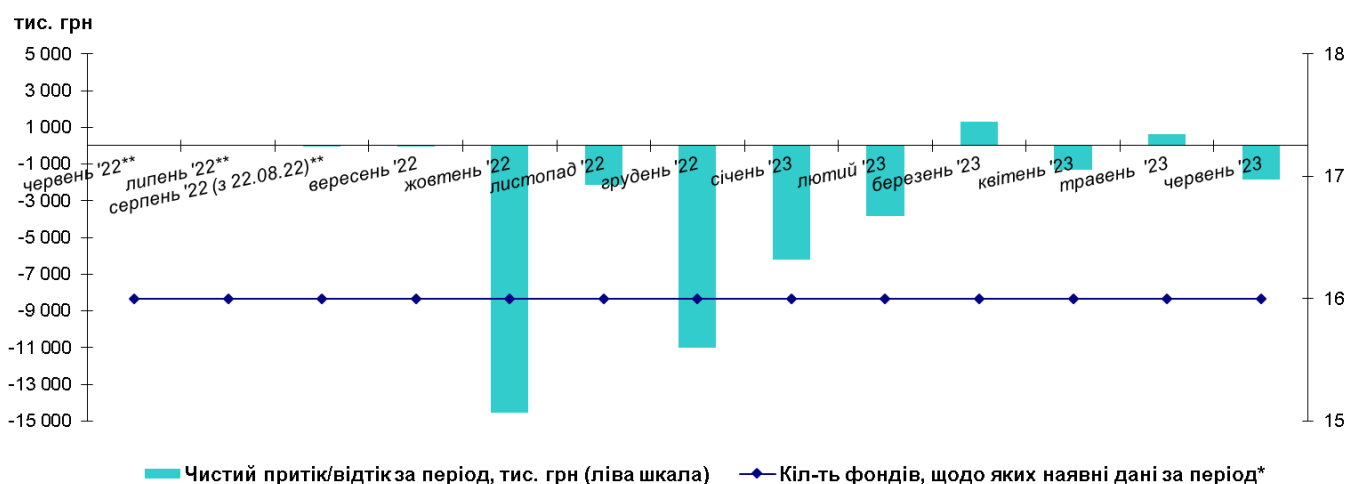

Рис. 9. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у червні 2022-23 рр. (за щоденними даними)

** Обіг ЦП ІСІ повністю або частково (до 22.08.2023) зупинено у зв'язку з воєнним станом.

Загалом, рух капіталу у відкритих ІСІ у 2-му кварталі 2023 року залишався негативним: **-2.5 млн грн** у вигляді чистого відтоку (однак у травні – чистий притік), після -8.7 млн грн за попередній квартал (рис. 10). При цьому за 2-й квартал 2023 року, на відміну від попереднього, місцевих роздрібних

інвесторів в українських відкритих ІСІ поменшало, хоча їхні кошти у ВЧА сектору зросли.

Річний чистий відтік продовжував посилюватися й на кінець червня становив -39.0 млн грн, після -36.5 млн грн у березні.

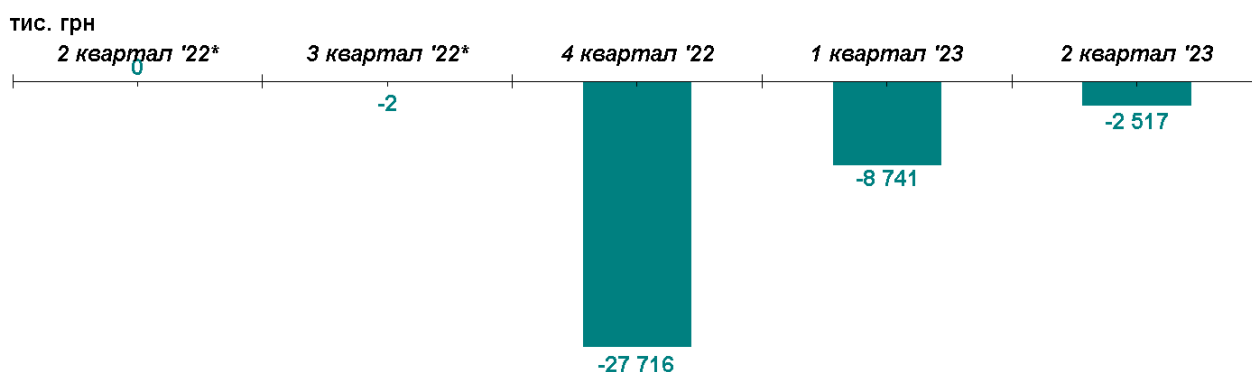

Рис. 10. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2-му кварталі 2022-23 рр., поквартально

** Розміщення та викуп ЦП ІСІ були зупинені НКЦПФР із 24.02.2022 до 22.08.2022 у зв'язку з воєнним станом в Україні.

У Європейському Союзі у 2-му кварталі 2023 року притік капіталу до індустрії колективних інвестицій послабився.

За квітень-червень 2023 року індустрія інвестиційних фондів ЄС отримала чистий притік капіталу розміром 6 млрд євро, за даними EFAMA (після +50 млрд євро за попередній квартал та -100 млрд євро рік тому)⁵.

UCITS⁶-фонди у цей період, а точніше – за рахунок динаміки у травні-червні – зазнали чистого відтоку, що становив **2 млрд євро** (після +74 млрд євро у 1-му кварталі та -88 рік тому).

AIF⁷-фонди у 2-му кварталі 2023 року вперше за понад рік отримали чистий притік капіталу: **+9 млрд євро** (після -24 млрд євро за попередній квартал та -11 млрд євро рік тому).

Серед UCITS найбільші квартальні продажі знову мали **фонди облігацій**: +33 млрд євро (після +50 млрд євро за 1-й квартал та -67 млрд євро рік тому). Чистий притік 22 млрд євро до **фондів акцій** за попередній квартал знову змінився на відтік: -13 млрд євро за квітень-червень (-15 млрд євро рік тому). **Фонди грошового ринку** за цей квартал отримали від чистих продажів 6 млрд євро (після +13 млрд євро за 1-й квартал та -6 млрд євро рік тому). А чистий відтік із

фондів змішаних активів у 2-му кварталі 2023 року посилювався: -22 млрд євро, після -14 млрд євро за 1-й (+1 млрд євро рік тому).

Серед AIF квартальний чистий відтік капіталу у квітні-червні мали тільки **фонди змішаних активів** (-13 млрд євро, після +4 млрд євро за 1-й квартал і +3 млрд євро рік тому) та **фонди акцій**: -19 млрд євро (після -7 млрд євро і -43 млрд євро). Натомість, «інші» **AIF-фонди⁸** за 2-й квартал 2023 року додатково залучили 30 млрд євро (після +4 млрд євро за 1-й та +29 млрд євро рік тому). **Фонди облігацій** також у цей період мали притік капіталу: +8 млрд євро (після -25 млрд євро за попередній квартал і -3 млрд євро рік тому). Незначні чисті продажі отримали й **фонди нерухомості** (+3 млрд євро).

За перше півріччя європейські фонди залучили додатково 57 млрд євро, причому в категорії UCITS – 72 млрд євро, адже AIF зазнали відтоку за цей період.

Чисті активи UCITS та AIF у 2-му кварталі 2023 року додали 1.4% (зокрема UCITS – на 2.0%), а з початку року – на 3.9% (+5.2% відповідно), що відбулося переважно завдяки зростанню ринків капіталу. **Сукупна ВЧА фондів у ЄС та ЄЕЗ** на кінець червня становила 19.9 трлн євро, з яких понад 63% було в UCITS.

⁵ За наявними даними щодо 29-ти країн, асоціації яких є членами EFAMA (24 країни-члени ЄС, у т. ч. Польща (колишній член EFAMA), а також Великобританія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія і Туреччина) – див. [EFAMA INVESTMENT FUND INDUSTRY FACT SHEET. JUNE 2023 DATA](http://www.efama.org) та [EFAMA INVESTMENT FUND INDUSTRY FACT SHEET. MARCH 2023 DATA](http://www.efama.org) на сайті EFAMA: <http://www.efama.org>.

⁶ У цьому контексті довгострокові фонди UCITS – усі класи UCITS, окрім фондів грошового ринку. UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) – підприємства з колективного (спільного) інвестування в оборотні цінні папери (такі, що перебувають в обігу на регульованих ринках); є відкритими фондами із публічним розміщенням жорсткими вимогами до складу, якості, ліквідності та структури активів. Регулюються відповідною Директивою (Directive 2009/65/EC від 13 липня 2009, зі змінами згідно з

Directive 2014/91/EU від 23 липня 2014) та іншими пов'язаними актами законодавства ЄС. Є найбільш подібними до українських відкритих ІСІ (диверсифікованих та спеціалізованих, з публічним розміщенням).

⁷ AIF (Alternative Investment Funds) – фонди альтернативних інвестицій; фактично включають усі інші регульовані фонди, що не є UCITS. Компанії, що здійснюють управління такими фондами, регулюються Директивою AIFMD (Directive 2011/61/EU of 8 June 2011). Більшість українських ІСІ за своїми характеристиками подібні саме на AIF.

⁸ Ця категорія AIF включає фонди грошового ринку, гарантовані фонди, ARIS-фонди (фонди інноваційних стратегій абсолютного доходу) та решту інших AIF-фондів.

2.5. Інвестори ІСІ

У 2-му кварталі 2023 року найбільш суттєві зміни у структурі власності ІСІ відбулися у секторах інтервальних фондів та закритих фондів із приватним розміщенням (крім венчурних).

Загалом, в усіх ІСІ в цілому, частка найбільшої категорії інвесторів (за чистими активами, що їм належать), **юридичних осіб-резидентів**, дедалі зменшувалася: із 45.4% у березні до 45.0% у червні. Це, як і у попередніх кварталах, відбулося через відносно слабше зростання коштів цих інвесторів (у венчурних ІСІ) порівняно з іншими категоріями, зокрема, із місцевими індивідуальними інвесторами, – на 4.9%.

За секторами ІСІ, кошти цих інвесторів у 2-му кварталі зросли у **відкритих** (+4.7%) та у **венчурних** ІСІ (+5.1%). У **відкритих** ІСІ частка коштів юридичних осіб-резидентів, відповідно, продовжувала збільшуватися: із 8.1% у березні до 8.3% у червні (рис. 11). Найбільшу ж частку компанії-резиденти України на кінець червня 2023 року зберігали у **закритих ІСІ з публічним розміщенням**: 74.3% (після 74.6% у березні та 74.9% на початку року). На це вплинуло зменшення коштів цих інвесторів у закритих ІСІ загалом на 5.4%. Другу найбільшу частку вони й далі мали у **венчурних ІСІ**: 45.7% (після 46.1% у 1-му кварталі).

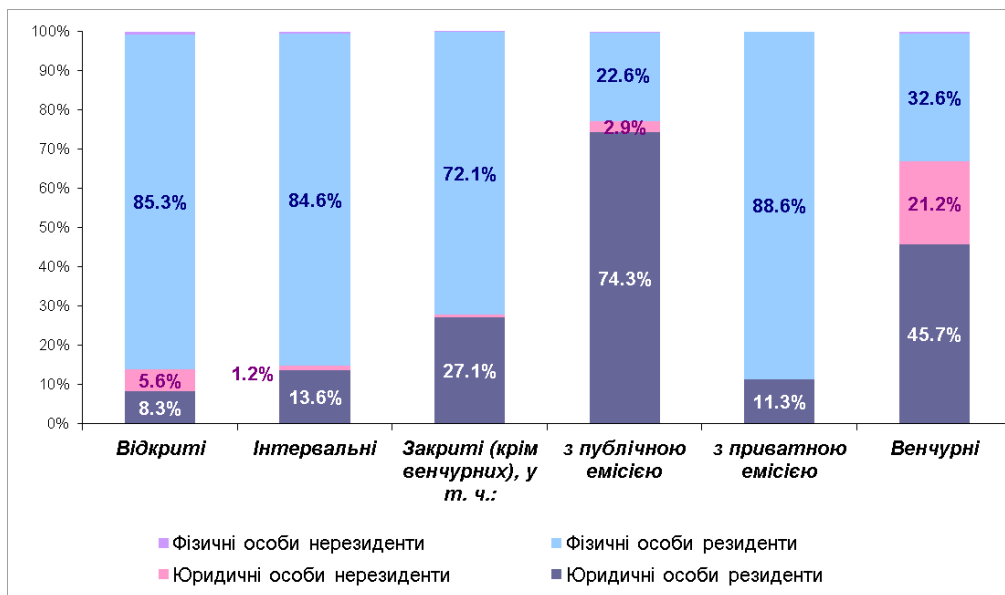

Рис. 11. Вкладення в ІСІ за категоріями інвесторів станом на 30.06.2023 року, частка у ВЧА⁹

Фізичні особи-резиденти у 2-му кварталі 2023 року збільшили свої кошти в ІСІ усіх типів. У цілому, сукупна вартість вкладень цих інвесторів зросла на 7.4% (після +7.3% за 1-й квартал), що забезпечило понад 44% квартального приросту ВЧА ІСІ в цілому. Тенденція збільшення частки фізичних осіб-резидентів у ВЧА всіх ІСІ в цілому зберігалася: після 32.7% на початку 2023 року і 33.6% у березні вона зросла до 34.1% у червні.

Сукупна вартість інвестицій цієї категорії учасників у **венчурних** ІСІ за квітень-червень збільшилася на 7.8%, що сприяло подальшому

підвищенню їхньої ваги у ВЧА сектору з 32.1% до 32.6%.

У **відкритих** ІСІ сукупна вартість вкладень роздрібних інвесторів-резидентів за 2-й квартал зросла, але тільки на 1.2%, що зумовило подальше зменшення їхньої частки у ВЧА сектору з 85.5% у березні до 85.3% у червні (86.3% на початку 2023 року).

Сукупна вартість вкладень усіх **іноземних інвесторів** в ІСІ за 2-й квартал 2023 року збільшилася на 5.0% (після +4.2% за 1-й). Це відбулося переважно за рахунок компаній-нерезидентів (+4.7%), хоча у відносних темпах більше зросли кошти

⁹ Без урахування цінних паперів фондів на пред'явника, що перебувають в обігу.

індивідуальних інвесторів-нерезидентів. За секторами, зростання коштів нерезидентів відбулося у відкритих і у венчурних фондах, у той час як у закритих (крім венчурних) і в інтервальних ІСІ вони скоротилися, проте це може бути частково зумовлено меншою кількістю звітів таких фондів у цьому кварталі. У венчурних фондах нерезиденти наростили свої кошти на 5.0% (після +4.2% за 1-й квартал), але їхня частка у сукупній ВЧА, на тлі стрімкішого зростання коштів фізичних осіб-резидентів, і далі зменшувалася: з 22.0% на початку 2023 року й 21.9% у березні до 21.7% у червні. В усіх ІСІ в цілому вона зменшилася, відповідно, з 21.2% та 21.1% до 20.9%.

На кінець червня 2023 року 97.6% іноземних вкладень в усіх ІСІ в цілому утримували **компанії-нерезиденти** (після 97.8% у березні й на початку року), а 99.8% їхніх коштів, як і раніше, перебували у венчурних ІСІ. У відкритих фондах сукупна вартість

інвестицій цих учасників у 2-му кварталі зросла на 0.5% (усіх нерезидентів – на 0.9%), але їхня вага зменшилася з 5.7% у березні до 5.6% у червні (проте зросла з 5.2% на початку 2023 року).

Сукупні кошти **роздрібних іноземних інвесторів** у 2-му кварталі 2023 року зросли в усіх секторах ІСІ, на 17.6% в цілому. Зокрема, у відкритих – на 4.5%, у венчурних – на 17.7%. Їхня частка у ВЧА перших зросла у межах 0.7% за квартал (0.6% на початку року); у других – як і в усіх ІСІ в цілому – залишалася у межах 0.5% щонайменше з 3-го кварталу 2022 року.

Кількість інвесторів ІСІ на 30.06.2023 року становила **152 059** (табл. 5)*. Із них 98.1% були фізичними особами - резидентами України, 93.0% – учасниками інтервальних фондів¹⁰, 1.1% – відкритих, 2.9% – венчурних.

Таблиця 5. Інвестори ІСІ за категоріями, кількість та частка у загальній кількості, станом на 30.06.2023 р.

Фонди	Юридичні особи				Фізичні особи				РАЗОМ	Q2 2023*
	резиденти		нерезиденти		резиденти		нерезиденти			
Відкриті	22	1.34%	2	0.12%	1 618	98.36%	3	0.18%	1 645	-0.3%
Інтервальні	19	0.01%	1	0.00%	141 395	99.98%	3	0.00%	141 418	-47.7%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	344	7.44%	7	0.15%	4 264	92.23%	8	0.17%	4 623	16.7%
з публічною емісією	170	4.72%	4	0.11%	3 418	94.94%	8	0.22%	3 600	-0.2%
з приватною емісією	174	17.01%	3	0.29%	846	82.70%	0	0.00%	1 023	189.0%
Усі (крім венчурних)	385	0.26%	10	0.01%	147 277	99.72%	14	0.01%	147 686	-46.5%
Венчурні	2 158	49.35%	346	7.91%	1 839	42.05%	30	0.69%	4 373	4.2%
Усі (з венчурними)	2 543	1.67%	356	0.23%	149 116	98.06%	44	0.03%	152 059	-45.8%

* Відсутні дані двох із 14-ти діючих інтервальних ІСІ, зі значною кількістю інвесторів.

Значне скорочення за 2-й квартал 2023 року загальної кількості інвесторів ІСІ та учасників інтервальних фондів зокрема, зумовлено відсутністю даних звітності двох фондів у цьому секторі та великою кількістю учасників у них.

Упродовж кварталу різко зросла кількість інвесторів у закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних): +189.0% (+669 осіб). Це відбулося за рахунок активного залучення учасників до двох фондів, створених у попередніх кварталах, і до нового фонду, що досяг нормативів наприкінці 1-го кварталу.

У венчурних фондах додалося 175 (+4.2%) інвесторів за 2-й квартал і станом на 30.06.2023 їх у цьому секторі налічувалося 4 373.

У відкритих ІСІ кількість інвесторів у квітні-червні зменшилася на п'ять (-0.3%), до 1 645.

За категоріями учасників, кількість **українських резидентів - корпоративних інвесторів** за 2-й квартал 2023 року зросла або залишалася незмінною у різних секторах ІСІ. Так, у відкритих ІСІ їх побільшало на два (+10.0%, після -4.8% за 1-й квартал), як і у закритих фондах із публічним розміщенням (+1.2%, після -0.6%), у венчурних – на 113 (+5.5%, після -0.9%). В ІСІ загалом цих інвесторів стало більше на 117 (+4.8%, після -0.2%).

Фізичних осіб-резидентів у відкритих ІСІ у червні 2023 року було незмінно 1618 – на 7 менше, ніж у березні (-0.4%). Поменшало їх і у закритих ІСІ із

¹⁰ Це пов'язано з діяльністю кількох фондів, які з колишніх взаємних фондів було реорганізовано в інтервальні ІСІ та які мають відносно дуже багато дрібних інвесторів.

публічним розміщенням – на 10 (-0.3%, після +1.5% за 1-й квартал). Натомість, у закритих фондах із приватним розміщенням (крім венчурних) кількість таких інвесторів зросла за 2-й квартал на 669, або 378.0% (після +60.9%), при збільшенні кількості звітів цих фондів на один. У венчурних фондах їхня кількість зросла на 61 (+3.4%, після +2.8%), за незначного зменшення кількості звітів.

Компаній та фізичних осіб - нерезидентів у квітні-червні 2023 року, на відміну від 1-го кварталу, поменшало – загалом на 16 (-3.8%) – переважно за рахунок фізичних осіб-іноземців в інтервальних ІСІ, кількість звітів яких зменшилася, як зазначено вище. А проте у венчурних фондах нерезидентів стало загалом на один більше (+0.3%,

після +1.1% за 1-й квартал), причому серед них **компаній** додалося дві (+0.6%, після +1.2%), у той час як фізичних осіб-нерезидентів у секторі стало на одну менше (-3.2%).

Венчурні ІСІ й далі мали найбільшу кількість і частку інвесторів-нерезидентів: на кінець червня 2023 їх було 376, або 8.6% усіх учасників фондів у цьому секторі (після 8.9% у березні). Із них майже 7.9% становили корпоративні інвестори (після 8.2%).

У відкритих ІСІ кількість інвесторів-нерезидентів – як корпоративних, так і індивідуальних – упродовж 2-го кварталу та першого півріччя 2023 року не змінилася і становила загалом п'ять (0.3% усіх учасників фондів у секторі, як і раніше).

2.6. Структура активів ІСІ

У структурі активів ІСІ у 2-му кварталі 2023 року **частка цінних паперів та деривативів** продовжувала скорочуватися тільки у фондах закритого типу, зокрема венчурних (табл. 6). Натомість, у відкритих ІСІ вона зросла вперше з 4-го кварталу 2021 року (без урахування 1-2-го кварталів 2022 року через початок воєнного стану), в інтервальних – із 3-го кварталу 2021 року.

Закриті ІСІ з публічним розміщенням за квітень-червень зафіксували зменшення сукупних інвестицій у **акції** та у **державні облигації (у т.ч. ОВДП)**, а фонди цього типу з приватним розміщенням (крім венчурних) – у **корпоративні** та

державні облигації, у той час як активи цього сектору в **акціях** дещо зросли, але меншою мірою, ніж інші їхні складові, тож вага акцій тут також зменшилася.

У венчурних фондах сукупний обсяг інвестицій в інструменти ринків капіталу зменшився, переважно, за рахунок **корпоративних облигацій**, а також **акцій**.

У відкритих та інтервальних ІСІ сукупна вартість інвестицій у цінних паперах зросла за рахунок **державних і корпоративних облигацій**, у той час як активи в **акціях** скоротилися в обох секторах.

Таблиця 6. Зміни у структурі агрегованих портфельів ІСІ за типами фондів у 2-му кварталі 2023 року

Вид активу / Тип ІСІ / Зміна за квартал	Відкриті		Інтервальні		Закриті - з публ. проп.		Закриті - з прив. проп.		Венчурні	
	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%
Інші активи (у т. ч. ДЗ та КП)	-0.21	-12.4%	-1.19	-5.4%	-0.24	-0.3%	-3.81	-4.6%	0.75	0.9%
Нерухомість	-	-	-	-	0.00	0.01	5.18	117.4%	-0.49	-8.6%
Грошові кошти та банківські депозити	-1.18	-2.6%	-5.98	-28.9%	0.50	69.7%	0.30	10.0%	0.24	14.0%
Банківські метали	-0.04	-4.4%	-	-	0.00	-1.6%	-	-	0.00	-7.2%
Облигації державні (у т.ч. ОВДП)	0.98	2.6%	6.49	15.4%	-0.19	-3.5%	-0.10	-24.4%	0.00	-0.4%
Облигації місцевих позик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Акції	-0.39	-3.4%	-0.63	-4.4%	-0.22	-7.2%	-0.21	-3.5%	-0.11	-6.7%
Корпоративні облигації	0.85	50.8%	1.31	118.3%	0.11	6.6%	-1.29	-36.6%	-0.36	-11.9%
Векселі	-	-	-	-	-	-	-0.06	-18.8%	0.01	1.3%
Інші ЦП та деривативи	-	-	-	-	0.04	1.4%	0.00	-4.1%	-0.05	-3.9%
Цінні папери та деривативи	1.44	2.8%	7.17	12.5%	-0.26	-1.9%	-1.66	-16.1%	-0.50	-7.2%

Загальна **сукупна вартість** усіх цінних паперів і деривативів в активах ІСІ у цілому за 2-й квартал 2023 року зменшилася на 3.4% (після +0.3% за 1-й).

Відкриті фонди на кінець червня 2023 року розширили найбільшу частку своїх активів, що була в інструментах ринків капіталу, до 52.6% (із 51.2% у березні), хоча із початку року вона зменшилася (з 54%).

В **інтервальних** ІСІ вага цінних паперів зросла з 57.4% у березні до 64.5% у червні, але опустилася із

61% на початку 2023 року. А проте, вона залишалася найбільшою серед усіх секторів ІСІ.

В обох цих секторах серед цінних паперів найбільшу частку зберігали **державні облигації (у т. ч. ОВДП)** – 39.1% та 48.6% відповідно.

У **закритих ІСІ з публічним розміщенням** найбільш популярними, попри зменшення вкладень, залишалися **ОВДП** (5.3%), а у фондах із **приватним розміщенням (крім венчурних)** – **акції** (5.8%) та **корпоративні облигації** (2.2%, рис. 12).

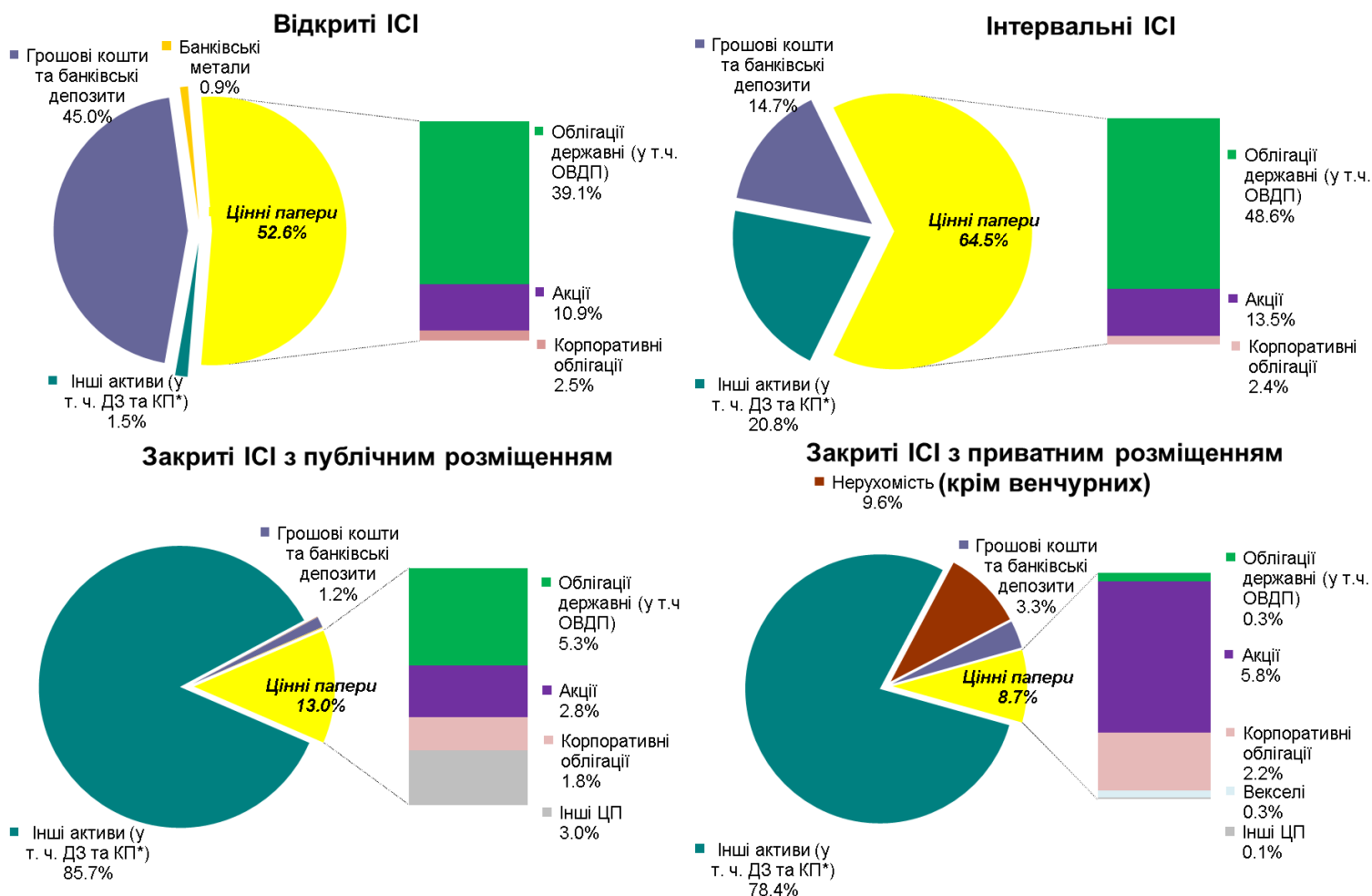

Рис. 12. Структура активів ІСІ за типами фондів станом на 30.06.2023 р.

ОВДП та державні облигації загалом у 2-му кварталі 2023 року збільшилися в сукупній вартості та вазі, зокрема, у **відкритих** та **інтервальних** ІСІ, причому в останніх – на відміну від 1-го кварталу і попри зменшення кількості звітів цих фондів. Цьому сприяло, зокрема, подальше зниження інфляції разом

зі збереженням майже незмінних ставок за цими паперами, що збільшило їхню реальну доходність.

У **відкритих ІСІ** за квітень-червень частка ОВДП в активах збільшилася з 38.2% до 39.1%, при зростанні сукупної вартості вкладень у цих інструментах на 4.0% (після +20% за 1-й квартал).

В інтервальних ІСІ зведений пакет ОВДП збільшився на понад 19 % за 2-й квартал (після -17% за 1-й), а його вага в активах сектору – із 42.2% у березні до 48.6% у червні (проте, зменшився з 47.1% на початку 2023 року).

У закритих ІСІ з публічним розміщенням сукупна вартість ОВДП в активах у квітні-червні зменшилася на 4.8% (після +21.3% за попередній квартал), а її вага – з 5.5% до 5.3% (проте зросла з 4.6% на початку 2023 року).

Акції, в умовах падіння фондового ринку (за індексом УБ) за підсумками квітня-червня на понад 30%, попри переважне зростання більшу частину цього періоду, втратили 2.0% у сукупній вартості в активах відкритих ІСІ, а їхня частка тут зменшилася за квартал із 11.3% до 10.9% (проте зросла з 10.6% із початку 2023 року). В інтервальних фондах сукупна вартість акцій у червні була на 1.4% меншою, ніж у березні, а їхня вага в активах сектору понизилася з 14.1% до 13.5% (зросла з 12.4% на початку року).

У закритих ІСІ з публічним розміщенням вкладення в акції за 2-й квартал зменшилися найсуттєвіше (-8.5%), а їхня частка – з 3.0% у березні (й на початку року) до 2.8% у червні. У фондах із приватним розміщенням (крім венчурних) сукупні вкладення у цих інструментах зросли лише на 0.7%, що на тлі значно більшого загального приросту активів сектору призвело до зменшення частки перших із 6.1% у березні (й на початку року) до 5.8%.

Корпоративні облигації у 2-му кварталі 2023 року зросли у вазі в усіх секторах ІСІ з публічним розміщенням, чому сприяло відносно активне нарощення вкладень у них, зокрема відкритими та інтервальними фондами. У відкритих ІСІ їх пакет зріс на 53.0% (після -87.3% за 1-й квартал), а його частка в активах – із 1.7% у березні до 2.5% у червні.

У закритих невенчурних фондах із приватним розміщенням активи у цих інструментах скоротилися на третину, а у венчурних – на 8.0% за 2-й квартал, а їхня частка – з 3.5% у березні до 2.2% у червні та із 3.0% до 2.6% відповідно.

Грошові кошти на поточних і депозитних рахунках ІСІ у банках у 2-му кварталі 2023 року значно зросли в активах усіх секторів закритих ІСІ, зокрема й венчурних, а в інших – скоротилися, що відповідно позначилося і на їхній вазі у кожному секторі. У відкритих фондах, де тривав переважно відтік

капіталу впродовж кварталу, коштів поменшало на 1.2%, а їхня вага понизилася з 46.2% до 45.0%, залишаючись найбільшою складовою активів сектору.

«Інші» активи¹¹ – найбільша складова активів венчурних та інших фондів закритого типу – у перших збільшилися за квітень-червень 2023 року на 5.4% (після +2.4% за 1-й квартал). Врешті, їхня частка в активах сектору зросла з 85.3% у березні (й на початку року) до 86.5% у червні (рис. 13).

Сукупна вартість **нерухомості** у венчурних ІСІ зменшилася за 2-й квартал на 4.5% (після +3.1%), що понизило вагу цього активу із 5.6% у березні та на початку 2023 року до 5.1% у червні.

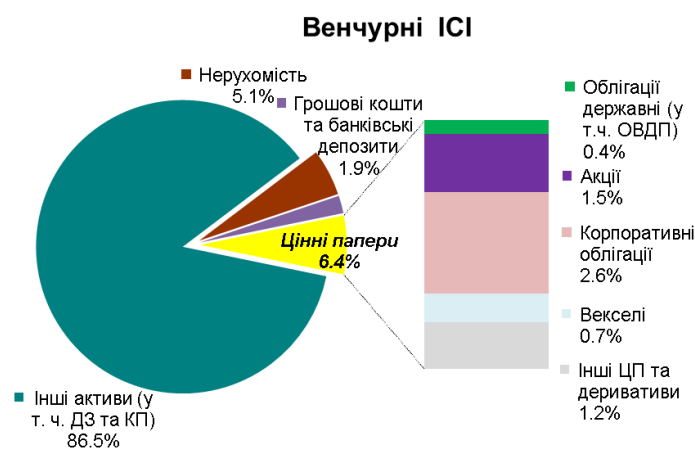

Рис. 13. Структура активів венчурних ІСІ станом на 30.06.2023 року

Портфель цінних паперів та деривативів усіх ІСІ в цілому у 2-му кварталі зменшився на 3.4%, а з початку 2023 року – на 3.0% і на кінець червня коштував **37 017 млн грн** (табл. 7). Це відбулося здебільшого за рахунок вкладень у **корпоративних облигаціях** (-8.6%), зокрема, у венчурних ІСІ. Їхня частка за 2-й квартал зменшилася з 42.2% до 39.9% у фондовому портфелі ІСІ в цілому.

Сукупні вкладення в **акції**, як і у 1-му кварталі, також зменшилися, але відносно слабше (-2.3%), тож їхня вага у портфелі ІСІ залишалися другою найбільшою і дещо зросла – з 23.9% у березні до 24.1% у червні (проте впала з 25.5% на початку 2023 року).

Натомість, обсяг **векселів** в агрегованому портфелі ІСІ, на відміну від 1-го кварталу, у 2-му збільшився (+5.7%), тож його частка тут зросла з 10.2% у березні до 11.1% у червні (10.4% на початку року).

¹¹ До «інших» активів належать корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, а також дебіторська заборгованість, у тому числі

позики компаніям, у яких ІСІ володіють часткою в капіталі (для венчурних фондів).

Також, зведений пакет державних облігацій у фондовому портфелі ІСІ у квітні-червні продовжив збільшуватися (+2.8%), як і його частка у портфелі цінних паперів в активах ІСІ – з 6.3% у березні до 6.7% у червні (5.0% на початку року).

Зростає далі й зведений пакет та «інших» цінних паперів і деривативів (+0.4%), що підвищило його вагу у зведеному фондовому портфелі ІСІ із 17.5% до 18.2% за 2-й квартал (17.2% на початку 2023 року). Із них 97.8%, як і раніше, перебували у венчурних ІСІ (після майже 99.6% на початку року).

Таблиця 7. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, станом на 30.06.2023 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн грн	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 2-й квартал 2023, млн грн	Зміна, %
Облігації підприємств	14 769.9	39.9%	-1 388.9	-8.6%
Акції	8 931.6	24.1%	-211.3	-2.3%
Векселі	4 109.8	11.1%	220.7	5.7%
Облігації державні	2 463.0	6.7%	66.1	2.8%
Облігації місцевих позик	0.0	0.0%	0.0	-
Інші ЦП та деривативи	6 742.4	18.2%	28.4	0.4%
РАЗОМ	37 016.6	100.0%	-1 285.0	-3.4%

Вартість портфеля ІСІ, крім венчурних, у квітні-червні зменшилася на 8.6%, а з початку 2023 року – на 0.6%, до **1 850 млн грн**.

Це відбулося зі скороченням сукупних вкладень цих фондів в усі види наявних у портфелі цінних паперів, а найбільше – у корпоративних облігаціях, зведений пакет яких зменшився на 27.4% за квартал. Ці інструменти втратили у вазі в портфелі невенчурних ІСІ з 25.9% у березні до 20.6% у червні (29.2% на початку року, табл. 8).

Сукупна вартість вкладень цих фондів в акції за 2-й квартал зменшилася на 0.8% (із початку року

зросла на 1.3%). На тлі значно стрімкішого загального скорочення агрегованого портфеля інструментів капіталу невенчурних ІСІ, їхня вага зросла із 45.7% у березні до 49.6% у червні (48.7% на початку 2023 року).

Зведений пакет ОВДП та інших державних облігацій, у 2-му кварталі втратив 4.3% (із початку року додав 18.9%), що не завадило йому збільшити вагу з 19.1% у березні до 20.0% у червні (16.8% на початку 2023 року).

Таблиця 8. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, крім венчурних, станом на 30.06.2023 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн грн	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 2-й квартал 2023, млн грн	Зміна, %
Акції	917.2	49.6%	-7.4	-0.8%
Облігації підприємств	380.4	20.6%	-143.6	-27.4%
Облігації державні	370.8	20.0%	-16.5	-4.3%
Векселі	36.1	2.0%	-6.5	-15.3%
Облігації місцевих позик	0.0	0.0%	0.0	-
Інші ЦП та деривативи	145.5	7.9%	0.0	0.0%
РАЗОМ	1 850.0	100.0%	-174.0	-8.6%

* Дані на 31.12.2021 уточнено з урахуванням додатково отриманої звітності.

2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування

У 2-му кварталі 2023 року, на тлі активізації воєнних дій на сході та півдні України, вітчизняний ринок капіталу зберігав підвищену волатильність: ключовий індекс акцій (УБ) закотив квартал зі втратами 32.1% (після +36.6% за попередній), зайшовши у негативну зону за динамікою з початку року. Квартальна доходність у 6-ти з 8-ми секторів ІСІ у цих умовах понизилася, але у трьох із них вона залишалася у середньому позитивною. При цьому в порівнянні з індексом блакитних фішок українського ринку, що, як і раніше, включав 7 акцій, тільки у відкритих та інтервальних фондах, що мали найбільшу частку цінних паперів в активах серед різних секторів ІСІ, на кінець червня 2023 року в активах було 33 та 49 емітентів відповідно, а випусків цінних паперів – 51 та 64 відповідно.

За підсумками кварталу, найбільший дохід серед різних фінансових інструментів для роздрібних інвесторів забезпечили ОВДП: однорічні державні облігації у гривні у квітні-червні принесли +4.6%. *Строкові річні депозити у гривні* показали середні +4.0%, *депозити у євро* – +0.6%, а *у доларах США* (за офіційним курсом, зафіксованим НБУ із липня 2022 року) майже не принесли доходу за квартал. Натомість, банківські вклади *у золоті*, що були найдоходнішими у 1-му кварталі 2023 року, у 2-му, через падіння ціни на дорогоцінний метал, принесли збитки: -3.0% (проти +5.7% із початку року), рис. 14¹².

Найвищу середню доходність серед диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням за класами активів у 2-му кварталі 2023 року знову мали фонди облігацій: +1.9% (+24.0% із початку року). Два із трьох фондів цього класу принесли позитивні результати за квартал, а один мав показник на рівні строкових депозитів у гривні та ОВДП.

Фонди змішаних інвестицій у квітні-червні 2023 року показали середні +1.6% (+3.1% за перше півріччя). Цей сектор був єдиним, квартальна доходність якого зросла і залишалася позитивною.

Результати окремих 20-ти фондів у ньому варіювалися від -4.1% до +8.7%. Загалом, 16 таких фондів у 2-му кварталі (80%, після 70% у 1-му) мали позитивну доходність. Також, 17 фондів забезпечили менші збитки або принесли більший дохід за цей квартал, ніж річні строкові депозити у золоті, 16 – були доходнішими за депозити у доларах США, 14 – за депозити у євро, 10 – більш ніж компенсували втрати від інфляції, три – забезпечили більший дохід, ніж річні вклади у гривні, два – ніж однорічні ОВДП.

Фонди акцій у 2-му кварталі 2023 року, як і у 1-му, мали найнижчий результат: середні втрати за період становили -10.5% (-22.4% за півроку). При цьому два з чотирьох таких фондів покращили свої показники порівняно з 1-м кварталом, два інші – погіршили. Один із фондів мав результат, що майже відповідав падінню індексу УБ, а лідер цього класу за підсумками кварталу мав майже нульовий показник.

Інші фонди (диверсифіковані та спеціалізовані з публічним розміщенням) у квітні-червні 2023 року мали пониженою, але позитивну доходність: +1.3% (+7.8% із початку року).

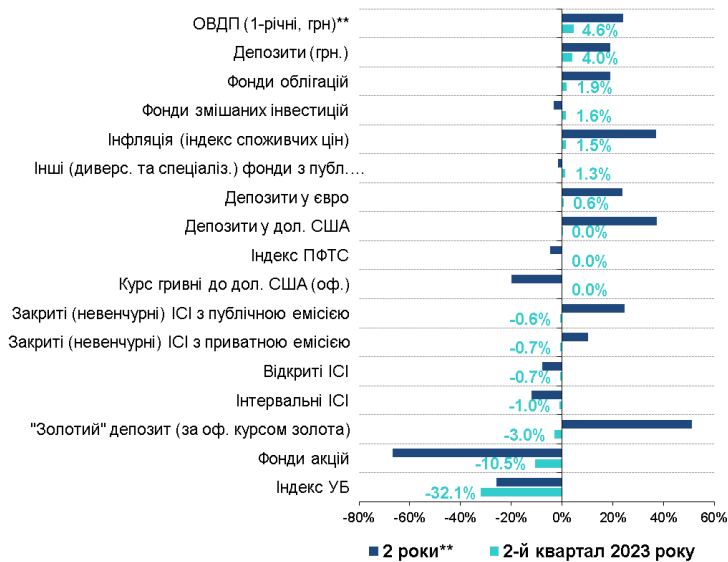

Рис. 14. Доходність ІСІ, депозитів, індексів акцій та рівень інфляції у 2-му кв. 2023 р. та за 2 роки¹³

¹² Для адекватного порівняння доходності різних напрямків інвестування (видів активів) необхідно враховувати ліквідність ІСІ, зокрема, відкритого типу, що дозволяють виходити з інвестицій у будь-який робочий день без втрати доходності, на відміну від строкових банківських вкладів, які, переважно, передбачають перерахунок відсоткового доходу при достроковому поверненні коштів за ставкою вкладів на поточних рахунках (близькою до нуля). Водночас, розрахована доходність ІСІ не враховує можливі комісії та інші витрати при вході/виході до/із фондів. Також не враховується оподаткування інвестиційного прибутку при виході з фонду та оподаткування відсотків за депозитами.

¹³ Доходність ІСІ розрахована за даними звітності за 2-й квартал 2023 року щодо 16-ти відкритих, 12-ти інтервальних, 63-х закритих ІСІ (у т. ч. 28-ми із

публічним розміщенням та 35-ти – з приватним) та за даними звітності за попередні періоди – див. [Рейтинги: ІСІ за типами фондів та ІСІ \(диверсифіковані публічні\) - за класами фондів](#). Інфляція розрахована за даними Державної служби статистики України (до попереднього місяця). Дані щодо ціни/доходності нерухомості за цей період відсутні. Доходність за 2 роки для ОВДП - для облігацій в обігу в червні 2021 року зі строком погашення 2 роки; для фондів акцій - для одного фонду, для фондів облігацій - для двох фондів, для фондів змішаних інвестицій - для 20-ти фондів, для інших диверс. та спеціаліз. фондів з публ. емісією - для трьох фондів, які було віднесено до відповідного класу упродовж двох років.

Серед ІСІ за типами та способами розміщення у 2-му кварталі 2023 року, на противагу попередньому кварталу, усі сектори продемонстрували негативну та наближену середню доходність. Найвищий результат мали лідери й 1-го кварталу, закриті ІСІ з публічним розміщенням: **-0.6%** (+4.1% за перше півріччя). Діапазон показників різних фондів у секторі звужився та опустився: від -19.1% до +14.7%. Із 28-ми цих ІСІ квартальний приріст інвестицій забезпечили 9 (32%, після 57% за 1-й квартал). Також, усі фонди сектору мали кращі результати за квітень-червень, ніж індекс УБ, 19 – ніж річні строкові депозити у золоті, 9 – принесли більший дохід, ніж вклади у доларах США та в євро, а також більш ніж компенсували втрати від інфляції, п'ять – були доходнішими за депозити у гривні, чотири – ніж однорічні ОВДП у гривні.

Закриті ІСІ з приватним розміщенням у квітні-червні 2023 року показали середні **-0.7%** (+3.4% за півроку). Діапазон показників різних фондів у секторі розширився та опустився: від -79.6% до +43.3%. Позитивну доходність забезпечили 19 фондів із 35-ти (54%, після 48% за 1-й квартал). Із них 33 фонди мали менші збитки за 2-й квартал, ніж падіння індексу УБ, 30 – показали кращі результати, ніж річні строкові депозити у золоті, 12-19 – були доходнішими за депозити в іноземних валютах, 10 – щонайменше компенсували втрати від інфляції, 7 – принесли більший дохід, ніж однорічні ОВДП.

Відкриті ІСІ у 2-му кварталі 2023 року мали також **-0.7%** (+3.2% з початку року). Діапазон показників окремих фондів цього типу значно звужився з обох боків і був у межах від -32.0% до +4.6%. Без урахування крайніх значень, середня доходність у секторі за цей квартал була на рівні +1.1%. Із 16-ти відкритих ІСІ 12 забезпечили зростання вартості своїх сертифікатів за цей час (75%, після 81% за

попередній квартал). Також, 13-15 фондів принесли менші збитки або були доходнішими за строкові річні депозити у золоті, у доларах США та в євро у цей період; 10 фондів – щонайменше компенсували втрати від інфляції, п'ять – забезпечили вищий дохід, ніж депозити у гривні, два – дохід на рівні з однорічними гривневими ОВДП.

Інтервальні ІСІ у квітні-червні 2023 року у середньому показали **-1.0%** (-0.8% за перше півріччя). Позитивну доходність забезпечили 9 фондів із 12-ти (75%, після 67% за 1-й квартал). Від 8-ми до 10-ти цих фондів забезпечили менші втрати або приріст інвестицій своїх учасників за 2-й квартал, ніж депозити у золоті та в іноземних валютах, п'ять – більш ніж компенсували інфляцію, один – приніс більший дохід, ніж депозити й однорічні ОВДП у гривні.

За два роки з червня 2021 року позитивний і найбільший серед ІСІ результат для інвесторів вдалося забезпечити закритим фондам із публічним розміщенням: **+24.8%**. Також, приріст інвестицій своїх учасників на цьому проміжку часу, понад 16 місяців із якого тривало повномасштабне вторгнення РФ в Україну, забезпечили й закриті фонди з приватним розміщенням (+10.4% у середньому).

Серед диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ із публічним розміщенням за класами активів єдиним сектором, що мав позитивний результат за два роки, залишалися **фонди облігацій (+18.9%)**.

Найбільші збитки за два роки мав один **фонд акцій (-66.7%)**, що належав до цього класу впродовж усього періоду. Чотири фонди акцій, що належали до цього класу принаймні з 3-го кварталу 2022 року, на дворічному проміжку мали середній результат на рівні -44.2%.

3. Резюме

У 2-му кварталі 2023 року, попри посилення воєнних дій в умовах повномасштабної агресії росії проти України, що тривала, вітчизняна галузь управління активами інституційних інвесторів зберігала стійкість і позитивний тренд динаміки активів фондів в управлінні.

Ключовими трендами індустрії у цей період були:

- Дещо прискорене подальше зменшення кількості КУА;
- Чергова зміна напрямку динаміки кількості сформованих ІСІ: незначне зменшення – за рахунок венчурних ПФ;
- Продовження зростання сукупної вартості активів та ВЧА визнаних ІСІ, при цьому:

- Воно відбулося в усіх секторах фондів за типами ІСІ та способами розміщення, окрім закритих із публічним розміщенням;
- Подальше послаблення *чистого відтоку капіталу з відкритих ІСІ* переважно за рахунок місцевих роздрібних інвесторів, хоча в цілому їхні кошти у секторі зросли;
- Подальше збільшення *сукупних інвестицій* юридичних осіб-резидентів України в ІСІ та, попри це, – скорочення їхньої частки у *сукупній ВЧА* фондів на тлі стрімкішого зростання коштів місцевих індивідуальних інвесторів, вага яких у сукупній ВЧА ІСІ в цілому та у венчурних фондах зокрема збільшилася;
- Різке збільшення *кількості інвесторів* у закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних), більш помірковане – у венчурних фондах; подальше незначне їх зменшення – у відкритих ІСІ;
- Подальше зменшення *частки цінних паперів і деривативів* тільки у фондах закритого типу, зокрема венчурних, а у *відкритих ІСІ* – перше її зростання з 4-го кварталу 2021 року (без урахування 1-2-го кварталів 2022 року через початок воєнного стану);
- Зниження *доходності* у $\frac{3}{4}$ секторів ІСІ за типами фондів, способами розміщення та класами активів, на тлі збереження високої волатильності фондового ринку і його падіння

за підсумками кварталу нижче рівня початку року; позитивна квартальна доходність залишалася у трьох із восьми секторів ІСІ; у більшості секторів понад половина фондів забезпечила зростання вартості інвестицій своїх учасників за цей квартал.

У квітні-червні 2023 року ІСІ в Україні продовжували працювати у воєнних умовах. Створення нових венчурних корпоративних фондів у 2-му кварталі кількісно зрівнялося із закриттям старих, що серед пайових ІСІ й далі переважало. Обмеженість місцевого фондового ринку у доступних інструментах для інвестування, подальша волатильно-низхідна його динаміка, безпекові виклики для підприємств по всій країні – усе це негативно впливало на результати діяльності фондів. А проте, лєвова частка з них майже в усіх секторах і далі примножувала вартість вкладень інвесторів у цей період і зберігала їх від знецінення через інфляцію, а низка ІСІ усіх типів, способів розміщення і класів і далі успішно конкурувала за доходністю з іншими фінансовими інструментами і напрямками інвестування.

На кінець червня 2023 року сукупна вартість наявних інвестицій ІСІ у капітал переважно українських компаній у різних секторах економіки, включно із наданими їм позиками або придбаними їхніми акціями, облігаціями і векселями, становила близько 510 млрд грн. Крім того, ІСІ залишалися кредиторами уряду України на загальну суму близько 2.5 млрд грн, банків – на понад 11 млрд грн.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)